

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αφιερώνεται
στους γονείς μου και στους φίλους μου που με βοήθησαν και
μου συμπαραστάθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου
με κάθε δυνατό τρόπο.

Γ. Τσαντούλα

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αφιερώνεται
στο σύζυγο, στα παιδιά μου, στους γονείς μου και στην
πεθερά μου, που με βοήθησαν και με στήριξαν καθ' όλη τη
διάρκεια των σπουδών μου με κάθε δυνατό τρόπο.

Μ. Χρύσου

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αφιερώνεται
στο σύζυγο και στα παιδιά μου καθώς και στους γονείς μου
που με βοήθησαν και με στήριξαν καθ' όλη τη διάρκεια των
σπουδών μου με κάθε δυνατό τρόπο.

Χρ. Ζαρμακούπη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θεωρούμε χρέος μας να ευχαριστήσουμε όλους όσους μας βοήθησαν στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

Ιδιαιτέρως θέλουμε να ευχαριστήσουμε την εισηγήτρια του θέματος της Πτυχιακής μας Εργασίας, Δρ. Γεωργία Βεσκούκη, Επίκουρο Καθηγήτρια του Τμήματος, για τη συνεχή καθοδήγηση, τις επιστημονικές υποδείξεις και τη συμπαράσταση που μας προσέφερε σε όλα τα στάδια της μελέτης, κατά την συλλογή των στοιχείων, πραγματοποίηση της έρευνας και τη συγγραφή της.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στον Δρ. Δημήτριο Χανιώτη, Επίκουρο Καθηγητή, στην κ. Βασιλική Παρασκευά, Καθηγήτρια Εφαρμογών και στην κ. Χριστίνα Τσαγκάρη, Ε. Σ. του Τμήματος, για την πολύτιμη βοήθεια που μας προσέφεραν στο αρχικό στάδιο της εργασίας μας, αλλά και όποτε χρειάστηκε.

Επιθυμούμε επίσης να εκφράσουμε θερμές ευχαριστίες στους διευθυντές και στους εκπαιδευτικούς των Δημοσίων Δημοτικών Σχολείων με τους οποίους συνεργαστήκαμε, όπως και στους φορείς Εκπαίδευσης Πρώτων Βοηθειών για την άψογη συνεργασία τους και τις πολύτιμες πληροφορίες που μας παρείχαν για τη διεξαγωγή της έρευνας και την πραγματοποίηση της Πτυχιακής μας Εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Για πολλές χώρες έχει γίνει κοινή συνείδηση και τουλάχιστον βασικές γνώσεις Πρώτων Βοηθειών προσφέρονται υποχρεωτικά σε σημαντικό τμήμα του πληθυσμού, πιστεύεται δε πως από το σχολείο ακόμα πρέπει όλοι να μαθαίνουν να προσφέρουν Πρώτες Βοήθειες.

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται αφενός την ύπαρξη και τη λειτουργία Οργανωμένων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Πρώτων Βοηθειών στη χώρα μας και το εξωτερικό, και αφετέρου την διερεύνηση του επιπέδου εκπαίδευσης και παροχής Πρώτων Βοηθειών στο χώρο του σχολείου, κυρίως από τους εκπαιδευτικούς επιλεγμένων Δημοσίων Δημοτικών Σχολείων της Αττικής.

Κύριος στόχος της μελέτης αυτής είναι να γίνει γνωστό κατά πόσον οι εκπαιδευτικοί των συγκεκριμένων Δημοσίων Δημοτικών Σχολείων της Αττικής έχουν εκπαιδευτεί σε Οργανωμένα Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πρώτων Βοηθειών και να εκτιμηθεί το επίπεδο ευαισθητοποίησης, η στάση και η συμπεριφορά τους, όσον αφορά στην παροχή Πρώτης Βοήθειας στο χώρο του σχολείου που εργάζονται.

Επιμέρους στόχο αποτελεί η ενημέρωση και η σύνδεση των γραφείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με τους φορείς που λειτουργούν Οργανωμένα Προγράμματα Πρώτων Βοηθειών, με σκοπό την εκπαίδευση εκπαιδευτικών και μαθητών στις Πρώτες Βοήθειες.

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή Προγραμμάτων Αγωγής και Προαγωγής Υγείας στο σχολείο, με θέμα τις Πρώτες Βοήθειες, μέσω της ενεργητικής και βιωματικής μάθησης, πρέπει να στοχεύει στην προστασία της υγείας και της ζωής των μαθητών, στην υιοθέτηση υγιών στάσεων και συμπεριφορών, στην ενίσχυση του αυτοσεβασμού, της αυτοπεποίθησης και της αυτονομίας τους, καθώς και στην ανάπτυξη γενικότερης θετικής στάσης τους απέναντι στη ζωή.

Οι Πρώτες Βοήθειες ως σύνολο ειδικών γνώσεων με δυνητικά άμεση εφαρμογή, επιβάλλουν την ενσυνείδητη απομνημόνευση ξεκαθαρισμένων θέσεων, χωρίς λογικά ή άλλα κενά, απομνημόνευση η οποία επιτυγχάνεται με την ομαλή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτών, όπου οι τελευταίοι πρέπει να μεταδίδουν με πληρότητα και σαφήνεια τις

γνώσεις και τις δεξιότητες σε Οργανωμένα Προγράμματα Πρώτων Βοηθειών, είτε για εκπαιδευτικούς είτε για μαθητές.

Επίσης, παρουσιάζονται μέσα στην εργασία όλα τα τελευταία στοιχεία σχετικά με τους Ιδιωτικούς και Δημόσιους φορείς που παρέχουν εκπαίδευση σε οργανωμένα προγράμματα Πρώτων Βοηθειών στην Ελλάδα και αλλού.

Κατά την διεξαγωγή της έρευνας και με βάση τα αποτελέσματά της, προέκυψε ως συμπέρασμα η ανάγκη για τη δημιουργία ενός θεσμοθετημένου και μόνιμου φορέα ή οργανωμένου κέντρου, που θα εκπαιδεύει στις Πρώτες Βοήθειες κυρίως εκπαιδευτικούς, αλλά και μαθητές των δημοτικών σχολείων. Προτάθηκε δε ως αρμόδιος φορέας το Υπουργείο Υγείας, ενώ παράλληλα και σε συνεργασία με την υπηρεσία Αγωγής Υγείας θα μπορούσαν να ενταχθούν οι Πρώτες Βοήθειες στο πλαίσιο του επίσημου και αναλυτικού προγράμματος.

Λέξεις κλειδιά:

Πρώτες Βοήθειες, Προαγωγή της Υγείας, Αγωγή Υγείας , Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Αυτοφροντίδα, Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πρώτων Βοηθειών, Φορείς Εκπαίδευσης Πρώτων Βοηθειών, Διασώστες, Εθελοντές.

SUMMARY

For many countries it has become a main concern and at least basic knowledge on First Aids are mandatory offered to a large part of the population, while it is also believed that everybody must learn how to provide First Aids even since school.

This dissertation is concerned with the existence and operation of Organized First Aid Training Programs in our country and abroad, as well as with the investigation of the level of First Aid training and provision at school, mostly by educators from selected Public Elementary Schools of Attica.

The main goal of this study is to reveal at what extent the educators working in the particular Public Elementary Schools of Attica have been trained by attending Organized First Aid Training Programs and to assess the level of their awareness, attitude and behaviour towards the provision of First Aid at the school where they are employed.

Another goal of this research is to inform and connect the Primary Education offices with the agencies that implement Organized First Aid Training Programs, for the purpose of training educators and pupils on First Aids.

The planning and implementation of Health Care and Promotion Programs at school, having as a main subject the First Aids, through active and experiential learning, must aim at the protection of the pupils' health and life, the adoption of healthy attitudes and behaviours, the reinforcement of the pupils' self-respect, self-confidence and autonomy, as well as the development of a general positive attitude towards life.

First Aids, as a set of special skills that could be applied immediately, require the conscious retention of clear views, without any logical or other gaps; such retention is achieved by the smooth cooperation between the trainees and the trainers, where the latter must convey fully and clearly their knowledge and skills via Organized First Aid Programs addressed to educators or pupils.

In addition, the dissertation presents all latest data referring to Private and Public bodies that provide training on Organized First Aid Programs in Greece and abroad.

The conduction of the research and its results led to the conclusion that there is need to create an institutionalized and permanent agency or organized center that will train mainly educators, as well as pupils of elementary schools on First Aids. The Ministry of Health was included as a competent agency, while in cooperation with the Health Care service, First Aids could be integrated into the official Curriculum.

Key Words:

First Aid, Health Promotion, Education of Health, Primary Education, Self care, First Aid Programs, institutions of Education of First Aids, Paramedics, Volunteers.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΟΡΙΣΜΟΙ – ΕΝΝΟΙΕΣ	
1.1 Υγεία	14
1.1.1 Νόσος, Αρρώστια, Ασθένεια	14
1.1.2 Προαγωγή υγείας	15
1.1.3 Αγωγή Υγείας	16
1.2 Σχολείο	17
1.2.1 Σχολείο Προαγωγής της Υγείας	18
1.2.2 Εκπαίδευση	18
1.2.3 Εκπαίδευση και Πρώτες Βοήθειες	19
1.3 Πρώτες Βοήθειες	20
1.3.1 Αρωγός	21
1.3.2 Ανθρωπισμός	21
1.3.3 Αμεροληψία	22
1.3.4 Ουδετερότητα	22
1.3.5 Εθελοντισμός	22
1.4 Αυτοφροντίδα	23
1.5 Ατύχημα	23
1.5.1 Ατυχήματα στο χώρο του σχολείου	24
1.5.2 Τραύμα	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	
2.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	26
2.1.1 Διεύθυνση δημοτικής εκπαίδευσης	27
2.2 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και Προαγωγή της Υγείας	28
2.2.1 Τα χαρακτηριστικά του Σχολείου Προαγωγής της Υγείας	28
2.2.2 Τα πλεονεκτήματα του Σχολείου Προαγωγής της Υγείας	29
2.2.3 Αγωγή και Προαγωγή της Υγείας στο Ελληνικό Σχολείο	30
2.3 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και Αγωγή υγείας	30

2.3.1	Θέματα Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στο Σχολείο	33
-------	---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

3.1	Η Ιστορία της εκπαίδευσης	36
3.1.1	Εκπαίδευση	36
3.1.2	Διδασκαλία	37
3.1.3	Μάθηση	38
3.2	Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και του μαθητή στην ομάδα	39
3.2.1	Εκπαιδευτικός	40
3.2.2	Μαθητής	41
3.3	Η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης των Πρώτων Βοηθειών	42
3.3.1	Εκπαίδευση στις Πρώτες Βοήθειες	43
3.3.2	Αντικείμενα των Πρώτων Βοηθειών	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

4.1	Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Υπηρεσία Αγωγής Υγείας	46
4.1.1	Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πρώτων Βοηθειών	47
4.1.2	Τομέας Εκπαίδευσης κοινού και εκπαιδευτών	48
4.2	Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών του Ε.Ε.Σ	50
4.2.1	Δράση Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών	51
4.2.2	Εκπαίδευση Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών	52
4.2.3	Επανεκπαίδευση	54
4.3	Σωματείο: «Πνοή – Φίλοι Εντατικής Θεραπείας Παιδιού»	55
4.3.1	Εκπαιδευτές σεμιναρίων και Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

5.1	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ)	60
5.1.1	Διάθρωση του Ε.Κ.Α.Β.	60
5.1.2	Εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Ε.Κ.Α.Β	62
5.1.3	Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Εκπαιδευτές του Ε.Κ.Α.Β	64
5.1.4	Προγράμματα Πρώτων Βοηθειών σε Σχολεία.	66

Επανεκπαίδευση	
5.1.5 Απολογισμός Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων 2004, 2005, 2006	68
5.2 Γενικό Νοσοκομείο Νοσημάτων Θώρακος Αθηνών. «Σωτηρία»	71
5.2.1 Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πρώτων Βοηθειών	72
5.2.2 Εκπαιδευτές Πρώτων Βοηθειών και Επανεκπαίδευση	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

6.1 Οργάνωση Ανθρωπισμού St John 's Ambulance	76
6.1.1 Εκπαιδευτικά προγράμματα	77
6.1.2 Χώρος διεξαγωγής των εκπαιδευτικών προγραμμάτων	81
6.2 Οργάνωση Ανθρωπισμού St Andrew 's Ambulance	81
6.2.1 Δράσεις	82
6.2.2 Εκπαίδευση Πρώτων Βοηθειών	82
6.2.3 Χώρος διεξαγωγής των εκπαιδευτικών προγραμμάτων	83
6.3 Αμερικάνικος Ερυθρός Σταυρός	83
6.3.1 Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πρώτων Βοηθειών	83
6.4 Βρετανικός Ερυθρός Σταυρός	85
6.4.1 Δράση	85
6.4.2 Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πρώτων Βοηθειών	86
6.4.3 Χώρος διεξαγωγής των εκπαιδευτικών προγραμμάτων	87
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	88
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	89
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	90
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	93
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΚΟΝΩΝ	94

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1 ΣΚΟΠΟΣ	96
2 ΣΤΟΧΟΙ	96
3 ΥΛΙΚΟ – ΜΕΘΟΔΟΣ	96

3.1	Πληθυσμός στόχος	96
3.2	Μεθοδολογία	97
3.2.1	Διαδικασία	98
3.2.2	Στατιστική ανάλυση	102
3.3	Αποτελέσματα	103
4	ΣΥΖΗΤΗΣΗ	133
5	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	135
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	137
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	